



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum habeat causam exteriorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ARTICVLVS III.

Utrum peccatum sit causa peccati.

Super Quaestione se- 75. articulum quar- tum.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod peccatum non sit causa peccati. Sunt enim quatuor genera causarum, quorum nullum potest ad hoc congruere, quod peccatum sit causa peccati. Finis enim habet rationem boni, quod non competit peccato, quod de sua ratione est malum: & eadem ratione nec peccatum potest esse causa efficiens, quia malum non est causa agens, sed est infirmum & impotens, ut Dio. dicit 4. c. de di. ui. no. * Causa autem materialis, & formalis uidentur habere solum locum in naturalibus corporibus, quae sunt composita ex materia & forma: ergo peccatum non potest habere eam materialem & formalem.

¶ 2 Præ. Agere sibi simile est rei perfectæ, ut dicitur in 4. Meteor. * sed peccatum de sui ratione est imperfectum, ergo peccatum non potest esse causa peccati.

¶ 3 Præ. Si huius peccati sit causa aliud peccatum, eadem ratione & illius erit causa aliquid aliud peccatum, & sic proceditur in infinitum, quod est inconueniens, non ergo peccatum est causa peccati.

SED CONTRA est, quod Gre. dicit super Ezech. * Peccatum in quod per penitentiam citius non deletur, peccatum est, & causa peccati.

RESPON. Dicendum, quod cum peccatum habeat causam ex parte actus, hoc modo unum peccatum posset esse causa alterius, sicut unus actus humanus potest esse causa alterius. Contingit igitur unum peccatum esse causam alterius secundum quatuor genera causarum. Primo quidem secundum modum causae efficientis, uel mouentis & per se, & per accidens. Per accidens quidem, sicut remouens prohibens dicitur mouens per accidens. Cum enim per unum actum peccati homo amittit gratiam, uel charitatem, uel uerecundiam, uel quodcumque aliud retrahens a peccato, incidit ex hoc in aliud peccatum, & sic primum peccatum est causa secundi per accidens. Per se quidem, sicut cum ex uno actu peccati homo disponitur ad hoc, quod alium actum consimilem facilius committit: ex actibus enim causantur dispositiones & habitus inclinantes ad similes actus. Secundum uero genus causae materialis, unum peccatum est causa alterius, in quantum preparat ei materiam, sicut auaritia preparat materiam litigio, quod plerumque est de diuitijs congregatis. Secundum uero genus causae finalis, unum peccatum est causa alterius, in quantum propter finem unius peccati aliquis committit aliud peccatum, sicut cum aliquis committit simoniam propter finem ambitionis, uel fornicationem propter furtum. Et quia finis dat formam in moralibus, ut supra habitum est, & ex hoc etiam sequitur, quod unum peccatum sit formalis causa alterius: in actu enim fornicationis, quae propter furtum committitur, est quidem fornicatio sicut materiale, furtum uero sicut formale.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod peccatum in quantum est inordinatum, habet rationem mali: sed

tem obiectis, quae non mouent nisi in anima, nulla sit mentio, quia inter causas interiores computantur. Hec enim differentia ab Aristotele in 1. de anima data est, quod obiecta intellectus sunt intus, sensus uero extra. Secundo, quod ideo auctor dicit sensibilia non necessario mouere appetitum sensitium, nisi forte aliquo modo dispositi, quia appetitus sensitius in nobis est liber participatiue, ut dicitur etiam ideo non necessatur ab appetibile extra obiecto. Verum quia non est sic liber quam habeat multum naturalitatis, si habet superinductio, uel naturali aliquid inclinatione, uel applicatione predominantem sit aliquid dispositus necessitati, uel demus appetitum, ut patet in timoribus, coloribus, & delectationibus inuoluntariis presentibus motibus. Dixit autem auctor, forte, uel quia determinandi de hoc locus hic non erat: uel quia huiusmodi dispositio forte, id est, non per se mouentur appetitum, ut liber est, conueniunt de tales motus in quantum a se sunt nostra potestate, etiam alieni a ratione peccati sunt.

AD SECUNDVM ergo dicendum, quod per hoc, quod ponitur interior causa peccati, non excluditur exterior. Non enim id quod est exterius, est causa peccati, nisi mediante causa interiori, ut dictum est. * AD TERTIVM dicendum, quod multiplicatis exterioribus causis inclinantiibus ad peccandum, multiplicatur actus peccati: quia plures ex illis causis, & plures inclinant ad actus peccati, sed tamen in uirtute ratio culpae quae consistit in hoc, quod aliquid sit uoluntarium, & in nobis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod peccatum in quantum est inordinatum, habet rationem mali: sed

¶ 1 Præ. in responsione ad secundum, nota, quod quia species & differentie bonorum & malorum moralium sunt entia positiua, & ueræ naturæ in latitudine entium, ideo auctor dicit quod peccatum ex parte conuersionis habet perfectionem naturæ, & hinc causat actiue & finaliter, ut in responsione ad primum dicitur: inordinatio autem, quae est priuatio moralis rectitudinis, in hoc dicit peccatum imperfectum imperfectione morali. Hæc autem dixerim, ut cesset admiratio, quare auctor inordinacionem in genere moris, & conuersionem in genere naturæ posuerit, cum utrumque ad genus moris spectet.

¶ 2 Præ. Agere sibi simile est rei perfectæ, ut dicitur in 4. Meteor. * sed peccatum de sui ratione est imperfectum, ergo peccatum non potest esse causa peccati.

¶ 3 Præ. Si huius peccati sit causa aliud peccatum, eadem ratione & illius erit causa aliquid aliud peccatum, & sic proceditur in infinitum, quod est inconueniens, non ergo peccatum est causa peccati.

SED CONTRA est, quod Gre. dicit super Ezech. * Peccatum in quod per penitentiam citius non deletur, peccatum est, & causa peccati.

RESPON. Dicendum, quod cum peccatum habeat causam ex parte actus, hoc modo unum peccatum posset esse causa alterius, sicut unus actus humanus potest esse causa alterius. Contingit igitur unum peccatum esse causam alterius secundum quatuor genera causarum. Primo quidem secundum modum causae efficientis, uel mouentis & per se, & per accidens. Per accidens quidem, sicut remouens prohibens dicitur mouens per accidens. Cum enim per unum actum peccati homo amittit gratiam, uel charitatem, uel uerecundiam, uel quodcumque aliud retrahens a peccato, incidit ex hoc in aliud peccatum, & sic primum peccatum est causa secundi per accidens. Per se quidem, sicut cum ex uno actu peccati homo disponitur ad hoc, quod alium actum consimilem facilius committit: ex actibus enim causantur dispositiones & habitus inclinantes ad similes actus. Secundum uero genus causae materialis, unum peccatum est causa alterius, in quantum preparat ei materiam, sicut auaritia preparat materiam litigio, quod plerumque est de diuitijs congregatis. Secundum uero genus causae finalis, unum peccatum est causa alterius, in quantum propter finem unius peccati aliquis committit aliud peccatum, sicut cum aliquis committit simoniam propter finem ambitionis, uel fornicationem propter furtum. Et quia finis dat formam in moralibus, ut supra habitum est, & ex hoc etiam sequitur, quod unum peccatum sit formalis causa alterius: in actu enim fornicationis, quae propter furtum committitur, est quidem fornicatio sicut materiale, furtum uero sicut formale.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod peccatum in quantum est inordinatum, habet rationem mali: sed

tem obiectis, quae non mouent nisi in anima, nulla sit mentio, quia inter causas interiores computantur. Hec enim differentia ab Aristotele in 1. de anima data est, quod obiecta intellectus sunt intus, sensus uero extra. Secundo, quod ideo auctor dicit sensibilia non necessario mouere appetitum sensitium, nisi forte aliquo modo dispositi, quia appetitus sensitius in nobis est liber participatiue, ut dicitur etiam ideo non necessatur ab appetibile extra obiecto. Verum quia non est sic liber quam habeat multum naturalitatis, si habet superinductio, uel naturali aliquid inclinatione, uel applicatione predominantem sit aliquid dispositus necessitati, uel demus appetitum, ut patet in timoribus, coloribus, & delectationibus inuoluntariis presentibus motibus. Dixit autem auctor, forte, uel quia determinandi de hoc locus hic non erat: uel quia huiusmodi dispositio forte, id est, non per se mouentur appetitum, ut liber est, conueniunt de tales motus in quantum a se sunt nostra potestate, etiam alieni a ratione peccati sunt.

AD SECUNDVM ergo dicendum, quod per hoc, quod ponitur interior causa peccati, non excluditur exterior. Non enim id quod est exterius, est causa peccati, nisi mediante causa interiori, ut dictum est. * AD TERTIVM dicendum, quod multiplicatis exterioribus causis inclinantiibus ad peccandum, multiplicatur actus peccati: quia plures ex illis causis, & plures inclinant ad actus peccati, sed tamen in uirtute ratio culpae quae consistit in hoc, quod aliquid sit uoluntarium, & in nobis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod peccatum in quantum est inordinatum, habet rationem mali: sed

Inf. q. 84. & 2. di. 36. ar. 1. & dist. 42. q. 2. ar. 2. i. & 5. co. 1. mal. q. 8. ar. 1. co. & Re. i. c. 6.

c. 5. par. 4. 2. medio.

li. de anima, c. 34. to. 8.

Hom. li. post. mc. & li. 5. mo. c. 13. au. te med.

q. 1. ar. 3. & q. 18. ar. 4. & 6.

tem obiectis, quae non mouent nisi in anima, nulla sit mentio, quia inter causas interiores computantur. Hec enim differentia ab Aristotele in 1. de anima data est, quod obiecta intellectus sunt intus, sensus uero extra. Secundo, quod ideo auctor dicit sensibilia non necessario mouere appetitum sensitium, nisi forte aliquo modo dispositi, quia appetitus sensitius in nobis est liber participatiue, ut dicitur etiam ideo non necessatur ab appetibile extra obiecto. Verum quia non est sic liber quam habeat multum naturalitatis, si habet superinductio, uel naturali aliquid inclinatione, uel applicatione predominantem sit aliquid dispositus necessitati, uel demus appetitum, ut patet in timoribus, coloribus, & delectationibus inuoluntariis presentibus motibus. Dixit autem auctor, forte, uel quia determinandi de hoc locus hic non erat: uel quia huiusmodi dispositio forte, id est, non per se mouentur appetitum, ut liber est, conueniunt de tales motus in quantum a se sunt nostra potestate, etiam alieni a ratione peccati sunt.

